

Αρ. Φακ.: Γ.Ε.Π. 11.11.45
Αρ. Τηλ. 22 872315
Αρ. Φαξ. 22 872365
Email: childcom@ccr.gov.cy

Λευκωσία, 3 Ιανουαρίου 2022

Υπουργό Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας
Πρόεδρο του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού
Πρόεδρο της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου
Πρόεδρο της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ερασιτεχνικής Κολύμβησης
Πρόεδρο της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ποδηλασίας
Πρόεδρο της Κυπριακής Ομοσπονδίας Πετόσφαιρας
Πρόεδρο της Κυπριακής Ομοσπονδίας Καλαθόσφαιρας
Πρόεδρο της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ξιφασκίας
Πρόεδρο της Κυπριακής Ομοσπονδίας Κωπηλασίας
Πρόεδρο της Κυπριακής Ομοσπονδίας Αντισφαίρισης
Λίστα σωματείων για τα οποία υποβλήθηκε παράπονο για μεταγραφή παιδιού

Θέση της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού,
Δέσπως Μιχαηλίδου,
αναφορικά με τη διενέργεια μεταγραφών παιδιών-αθλητών στο χώρο του
αθλητισμού

- Έλεγχος και παρακολούθηση νομοθεσιών και πρακτικών και υποβολή προτάσεων, με στόχο την εναρμόνιση της νομοθεσίας με σχετικές διεθνείς συμβάσεις δυνάμει των άρθρων 4(1)(β)(δ)(ε) και 4(2)(γ)(δ)(ια)(ιγ) των Νόμων 74(Ι)/2007 και 44(Ι)/2014.

Ενεργώντας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που μου παρέχουν οι περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμοι του 2007 και 2014 [N.74(Ι)/2007 και N.44(Ι)/2014], αναφορικά με τη διενέργεια μεταγραφών παιδιών-αθλητών στο χώρο του αθλητισμού, ετοίμασα την παρούσα Θέση, αντίγραφο της οποίας σας διαβιβάζεται για δικές σας ενέργειες στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων σας.

2. Σκοπός της παρούσας Θέσης είναι, μέσα από την ανάλυση του μεταγραφικού πλαισίου παιδιών αθλητών, να υποβάλω τις συστάσεις μου προς τους αρμόδιους φορείς, για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών στο χώρο του αθλητισμού. Το

θέμα των μεταγραφών παιδιών αθλητών με απασχολεί έντονα, καθότι έχω δεχτεί επανειλημμένως παράπονα για το ίδιο θέμα από την αρχή λειτουργίας του Θεσμού. Έχω προβεί κατά καιρούς σε αρκετές παρεμβάσεις ώστε οι αθλητικοί όμιλοι, σωματεία και αθλητικές ομοσπονδίες που εμπλέκονταν να κατανοήσουν ότι η πρακτική της άρνησης παραχώρησης μεταγραφής ποσώς δε συνάδει με τις πρόνοιες της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και δεν εξυπηρετεί το συμφέρον των παιδιών.

Η παρούσα Θέση κοινοποιείται, παράλληλα, κοινοποιείται στον Πρόεδρο και Μέλη Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και Πολιτισμού και την Πρόεδρο και Μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, για σκοπούς κοινοβουλευτικού ελέγχου, καθώς, και στον Πρόεδρο του Παγκύπριου Συνδέσμου Ποδοσφαιριστών και σε όλους τους παραπονούμενους για σκοπούς ενημέρωσης.

Δέσπω Μιχαλίδου
Επίτροπος Προστασίας των
Δικαιωμάτων του Παιδιού

Κοιν.: Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας
Πρόεδρο και Μέλη Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και Πολιτισμού (email)
Πρόεδρο και Μέλη Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και
Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών (email)
Χριστίνα Νικολάου, Γραφείο Υπουργού, ΥΠΠΑΝ
Παραπονούμενους (email ή ταχυδρομικώς)

ΤΣ/ΜΕ

**ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
ΔΕΣΠΩΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ
ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΜΕΤΑΓΡΑΦΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ-ΑΘΛΗΤΩΝ ΣΤΟ ΧΩΡΟ
ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

Αποτέλεσμα διερεύνησης παραπόνων

Λευκωσία, Ιανουάριος 2022

Βυζαντίου 5, Spyrides Tower, 1^{ος} όροφος, 2064, Λευκωσία

Τηλ. +357 22873200, Φαξ +35722872365

Ιστοσελίδα: www.childcom.org.cy, Ηλ. Διεύθυνση: childcom@ccr.gov.cy

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗ ΘΕΣΗ

Γ.Ε.Π.	Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού
Επιτροπή	Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού
Επίτροπος	Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού
Ο.Ε.Σ.	Ομάδα Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου
Κ.Ο.Α.	Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού
Κ.Ο.Π.	Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου
Κ.Ο.ΠΕ.	Κυπριακή Ομοσπονδία Πετόσφαιρας
Κ.Ο.Ε.Κ.	Κυπριακή Ομοσπονδία Ερασιτεχνικής Κολύμβησης
Κ.Ο.ΚΩΠ	Κυπριακή Ομοσπονδία Κωπηλασίας
Κ.Ο.Κ	Κυπριακή Ομοσπονδία Καλαθόσφαιρας
Κ.Ο.ΠΟ.	Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδηλασίας
Κ.Ο.Ξ.	Κυπριακή Ομοσπονδία Ξιφασκίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Εισαγωγή	4
B. Γενικά για τον Αθλητισμό	6
Γ. Ιστορικό διερεύνησης	
Γ.1.Περιγραφή των παραπόνων για μεταγραφές	7
Γ.2. Παρεμβάσεις Επιτρόπου	11
Δ. Νομικό Πλαίσιο	
Δ. 1. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού	11
Δ. 2. Το Εθνικό Δίκαιο σε σχέση με τον Αθλητισμό στην Κύπρο	12
Ε. Διαπιστώσεις	13
E.1. Εγγραφή και νομιμότητα των Κανονισμών των Ομοσπονδιών	14
E.2. Μη-διαχωρισμός αθλητών σε παιδιά-ενήλικες	16
E.3. Ρητή απαγόρευση μεταγραφής παιδιών χωρίς τη συγκατάθεση του Σωματείου τους	17
E.4. Έλλειψη διαδικασιών/πρακτικών που να παρέχουν ευκαιρίες να ακουστεί η άποψη του παιδιού	19
ΣΤ. Εισηγήσεις-Συστάσεις ΕΠΑΠ	
ΣΤ. 1. Εισηγήσεις προς τον ΚΟΑ.....	20
ΣΤ.2. Εισηγήσεις για τις Ομοσπονδίες	21
ΣΤ.3 Εισηγήσεις για Σωματεία	24
ΣΤ.4. Παραδείγματα Καλής Πρακτικής από Ομοσπονδίες	
ΣΤ. 4.1 Κυπριακή Ομοσπονδία Ερασιτεχνικής Κολύμβησης	27
ΣΤ.4.2 Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδηλασίας	28
Ζ. Επίλογος	28
Η. Κατακλείδα	29

A. Εισαγωγή

1. Η παρούσα Θέση συντάχθηκε στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που μου παρέχονται από τους περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμους του 2007 και 2014 [Ν.74(Ι)/2007 και Ν.44(Ι)/2014] και ιδιαίτερα από το άρθρο 4 (1) (γ), (δ) και (ε), (2) (δ) και (ι).

2. Το θέμα των μεταγραφών παιδιών-αθλητών, καθώς και γενικότερα, το θέμα της μεταχείρισης των παιδιών στο χώρο του αθλητισμού, απασχόλησαν έντονα την προκάτοχο μου από την έναρξη λειτουργίας του Θεσμού και συνεχίζουν μέχρι σήμερα να απασχολούν το Γραφείο μου. Σωρεία παραπόνων από παιδιά ή/και τους γονείς τους, που είτε ασχολούνται ερασιτεχνικά, είτε κάνουν πρωταθλητισμό σε διάφορα αθλήματα λήφθηκαν από το Γραφείο μου και για τα οποία, διαπιστώνονται σειρά παραβιάσεων των δικαιωμάτων τους και έχω κατά καιρούς προχωρήσει σε παρεμβάσεις, τόσο σε σωματεία όσο και ομοσπονδίες, ενημερώνοντας ταυτόχρονα και τον ΚΟΑ.

3. Πριν προχωρήσω στην ανάλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά που ασχολούνται με τον πρωταθλητισμό σε διάφορα αθλήματα και ειδικότερα με το θέμα των μεταγραφών, θεωρώ αναγκαίο να αναφέρω ότι, τα θέματα που προκύπτουν από την ενασχόληση των παιδιών με τον αθλητισμό, είναι ευρύτερα. Αυτό συμβαίνει ακριβώς επειδή όλα τα παιδιά, είτε επιθυμούν να ασχοληθούν με πρωταθλητισμό, είτε επιθυμούν απλώς να αθλούνται σε ένα άθλημα που επιλέγουν, χρειάζεται να έχουν αποτελεσματική και ουσιαστική πρόσβαση στο άθλημά τους. Έχω την άποψη ότι, το όλο σύστημα όπως είναι δομημένο, δεν επιτρέπει την ενασχόληση όλων των παιδιών με τον αθλητισμό ως έχουν δικαίωμα, εκτός και εάν αυτά επιθυμούν να ασχοληθούν με πρωταθλητισμό, με όλα τα προβλήματα που υφίστανται ακόμα και σε αυτή την κατηγορία παιδιών. Ως εκ τούτου, επιφυλάσσομαι να επανέλθω στο ευρύτερο και γενικότερο θέμα του δικαιώματος των παιδιών να αθλούνται σε μεταγενέστερο στάδιο.

4. Σε ότι αφορά στις μεταγραφές, το πρόβλημα αρχικά προκύπτει, από τον τρόπο που είναι δομημένο το σύστημα εγγραφής αθλητών στη χώρα μας: Παιδιά, των οποίων η ηλικία καθορίζεται από το κάθε άθλημα ξεχωριστά (π.χ. κολύμβηση από τα 8 χρόνια,

ποδόσφαιρο από τα 12 χρόνια κτλ), έχουν υποχρέωση να εγγραφούν σε σωματείο-μέλος ομοσπονδίας αναγνωρισμένης από τον ΚΟΑ, για να έχουν τη δυνατότητα να αγωνίζονται σε μια ομάδα και να συμμετέχουν στα Πρωταθλήματα. Με την εγγραφή του, για την οποία είναι απαραίτητη η συγκατάθεση των γονιών του, κάθε παιδί στα πλείστα αθλήματα, αποτελεί μέλος της συγκεκριμένης ομάδας για προκαθορισμένη χρονική περίοδο (π.χ. ποδόσφαιρο και καλαθοσφαίριση μέχρι τα 18 χρόνια, σε άλλα αθλήματα μέχρι και μεγαλύτερες ηλικίες). Τονίζεται ότι δεν υφίσταται ομοιόμορφη ρύθμιση του θέματος εγγραφών και μεταγραφών των παιδιών αθλητών από τον ίδιο τον ΚΟΑ, ως το κατεξοχήν αρμόδιο όργανο στον τομέα το αθλητισμού, αλλά η κάθε ομοσπονδία ή/και σωματείο έχουν τους δικούς τους κανόνες εγγραφών και μεταγραφών.

5. Για τα παράπονα που τέθηκαν ενώπιον του Θεσμού, πραγματοποιήθηκαν σειρά παρεμβάσεων σε σωματεία και/ή σε ομοσπονδίες καθώς επίσης και στον ΚΟΑ. Κατόπιν προσεκτικής μελέτης των κανονισμών μεταγραφών διαφόρων ομοσπονδιών που έχουν τεθεί ενώπιον μου κατά καιρούς, διαπιστώνω ότι, σε γενικά πλαίσια, αυτοί επιδέχονται αρκετών βελτιώσεων για να διασφαλίζονται, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, τα δικαιώματα των παιδιών που ασχολούνται με τον αθλητισμό. Ενδεικτικά, έχω μελετήσει τους κανονισμούς των παρακάτω Κυπριακών Ομοσπονδιών: Ποδοσφαίρου, Πετοσφαίρισης, Κολύμβησης, Ποδηλασίας, Ξιφασκίας, Κωπηλασίας, Αντισφαίρισης και Καλαθοσφαίρισης.

6. Γενικότερα, είμαι της άποψης ότι, τόσο οι νόμοι και κανονισμοί όσο και η πρακτική τους εφαρμογή, θα πρέπει να συμμορφώνονται και να διαπνέονται από το γράμμα και πνεύμα της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ενόψει και των καταγγελιών αθλητριών που είδαν πρόσφατα το φως της δημοσιότητας σε σχέση με τη σεξουαλική κακοποίηση τους από προπονητές/αθλητικούς παράγοντες, καθώς και των παραπόνων από παιδιά αθλητές ότι βασικός λόγος για αποχώρηση τους από μια ομάδα είναι η ανάρμοστη συμπεριφορά προπονητών εναντίον τους, θεώρησα σκόπιμο όπως προχωρήσω στην ετοιμασία της εν λόγω Θέσης, αναφορικά με το πλαίσιο μέσα από το οποίο ο ΚΟΑ, η κάθε ομοσπονδία και το κάθε Σωματείο θα πρέπει να ρυθμίζει τα θέματα μεταγραφών παιδιών αθλητών σε συμμόρφωση με τις αρχές και πρόνοιες της Σύμβασης.

B. Γενικά για τον Αθλητισμό

7. Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία¹, τα οφέλη της ενασχόλησης των παιδιών με τον αθλητισμό αναδεικνύονται σε σωρεία ερευνών, ως προς τη φυσική, σωματική, ψυχοκινητική και κοινωνική τους ανάπτυξη: βελτιώνονται οι συνθήκες διαβίωσης των παιδιών, καθώς ενισχύεται σημαντικά η συγκέντρωση, η αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμησή τους, αναπτύσσονται οι κοινωνικές τους δεξιότητες και μαθαίνουν στην πράξη πώς να ανήκουν σε μια ομάδα και πώς να διαχειρίζονται τη νίκη και την ήττα². Ταυτόχρονα, φαίνεται ότι, η άθληση συμβάλλει αποτελεσματικά στην πρόληψη και καταπολέμηση της παχυσαρκίας, της παραβατικής συμπεριφοράς και της κοινωνικής αποξένωσης.

8. Παρόμοιες ήταν και οι απόψεις που εξέφρασαν τα μέλη της Ομάδας Εφήβων Συμβούλων της Επιτρόπου (Ο.Ε.Σ.), σε διαβούλευση που είχαν με την Επίτροπο, αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού στο χώρο του αθλητισμού. Συγκεκριμένα, όταν τα παιδιά ερωτήθηκαν για τα οφέλη από τη συμμετοχή στον πρωταθλητισμό, ανέφεραν ότι, μέσα από τον πρωταθλητισμό, ένα παιδί μπορεί να αναπτύξει συγκεκριμένες δεξιότητες όπως η συνεργασία, η διαχείριση του άγχους, η οριοθέτηση του ατόμου με βάση το παιχνίδι και τους κανόνες, η αυτοπειθαρχία, η ικανότητα να θέτει το άτομο στόχους και να τους επιδιώκει, η ικανότητα δημιουργίας ομάδας και η ικανότητα λειτουργίας εντός της ομάδας κ.ά.. Ταυτόχρονα, η ενασχόληση με μια αθλητική δραστηριότητα, επεσήμαναν τα παιδιά, προωθεί την υγεία των αθλητών, αφού δημιουργείται μια καλή ψυχολογία, υπάρχει ευφορία και ικανοποίηση για επίτευξη των στόχων, προσεγμένη διατροφή, η ευεξία, κ.ά. Στα θετικά επίσης, η Ο.Ε.Σ. κατέταξε και την υιοθέτηση αξιών, καθώς και την προσφορά εξωτερικών ανταμοιβών/κινήτρων προς τον/την αθλητή/ρια, όπως η εξασφάλιση υποτροφιών από πανεπιστήμια.

9. Την ίδια στιγμή, στη διεθνή βιβλιογραφία εντοπίζεται και η αντίθετη άποψη: ότι δηλαδή, ο χώρος του αθλητισμού και ιδιαίτερα του πρωταθλητισμού, δεν αποτελεί πάντοτε ένα ασφαλές πλαίσιο για τα παιδιά: υπάρχουν περιπτώσεις παιδιών αθλητών

¹ Stafford, A., Alexander, K. and Fry, D. (2015), "There was something that wasn't right because that was the only place I ever got treated like that": Children and young people's experiences of emotional harm in sport, *Childhood*, Vol. 22(1) 121-137

² Paulo, D. (2005), "Human Rights in Youth Sport: A Critical Review of Children's Rights in Competitive Sports, Routledge

που ενδεχομένως να βιώνουν μια σειρά από αρνητικές, σωματικά και ψυχικά, εμπειρίες, οι οποίες τα οδηγούν εν τέλει σε απόσυρση από την άθληση, όπως η άσκηση σωματικής ή ψυχολογικής βίας κυρίως από τους προπονητές, ο γονικός παρεμβατισμός και οι αρνητικές συνέπειες από άγχος/στρες που βιώνουν τα παιδιά αθλητές³. Και τούτο ως αποτέλεσμα του ότι ο χώρος του πρωταθλητισμού είναι ένας χώρος που καθορίζεται κατ' εξοχήν από ενήλικες (γονείς/προπονητές/παράγοντες σωματείων και ομοσπονδιών, δημοσιογράφοι, χορηγοί), οι οποίοι προωθούν, ο καθένας ξεχωριστά ή και μαζί, τα δικά τους συμφέροντα και επιδιώξεις, αφήνοντας ελάχιστο χώρο στα παιδιά αθλητές για δημιουργικότητα ή για να λάβουν ελεύθερα αποφάσεις για θέματα που τα αφορούν⁴. Τα μέλη της ΟΕΣ συμπληρώνουν στα πιο πάνω τους τραυματισμούς που ενδεχομένως να προκύψουν συν τω χρόνω, την απογοήτευση/ματαιώση/το έντονο άγχος που βιώνει ένα παιδί αθλητής για τη μη επίτευξη των στόχων, τα αισθήματα μίσους και η αντιπαλότητα.

Γ. Ιστορικό διερεύνησης

Γ.1.Περιγραφή των παραπόνων για μεταγραφές

10. Σε σχέση με το θέμα των μεταγραφών των παιδιών αθλητών, διαπιστώνω με λύπη μου ότι, μέχρι και σήμερα δεν έχει επιλυθεί το θέμα, με αποτέλεσμα γονείς να εξακολουθούν να μου υποβάλλουν σχετικά παράπονα. Συγκεκριμένα, από το 2011 μέχρι και τη στιγμή που ετοιμάστηκε το παρόν κείμενο, το Γραφείο μου έλαβε 62 παράπονα για θέματα άρνησης μεταγραφών παιδιών αθλητών, εκ των οποίων τα 26 αφορούσαν το άθλημα του ποδοσφαίρου, τα 15 της κολύμβησης, τα 10 της πετόσφαιρας, 2 της ποδηλασίας, 4 της σκοποβολής, 2 της αντισφαίρισης, 1 της καλαθοσφαίρισης, 1 της αντιπτερίσης, 2 της γυμναστικής και 2 της αντισφαίρισης. Οι λόγοι που ωθούν ένα παιδί να ζητά μεταγραφή καταγράφονται πιο κάτω:

- Παιδιά επιθυμούν να μεταγραφούν σε άλλη ομάδα όταν ο προπονητής τους, με τον οποίο είχαν δημιουργήσει στενή σχέση και συνεργασία, αποχωρεί (Πετόσφαιρα: 11.17.07.10.30/ 11.1.7.07.10.29, Γυμναστική: 11.17.07.10.152)
- Παιδιά επιθυμούν να αποχωρήσουν από την ομάδα εξαιτίας της άσχημης και ακατάλληλης συμπεριφοράς του προπονητή απέναντι τους (Πετόσφαιρα:

³ Το ίδιο με το νο.1

⁴ Paulo, D. (2005), "Human Rights in Youth Sport: A Critical Review of Children's Rights in Competitive Sports, Routledge

11.17.07.10.129, Ποδόσφαιρο: 11.17.07.10.109/ 11.17.07.10.112/
11.17.07.10.130)

- Η απουσία ευκαιρίας ανέλιξης στο άθλημα λόγω μη κατάλληλων συνθηκών (π.χ. επάρκεια προπονητή/καταλληλότητα αθλητικών εγκαταστάσεων) ή και το να μην δίνονται αρκετές ευκαιρίες να παίξει ένα παιδί σε αγώνες με την ομάδα του (Ποδόσφαιρο: 11.17.07.10.28/ 11.17.07.10.32/ 11.17.07.10.36/ 11.17.07.10.71/ 11.17.07.10.108/ 11.17.07.10.117/ 11.17.07.10.118/ 11.17.07.10.125/ 11.17.07.10.126/ 11.17.07.10.128/ 11.17.07.10.131/ 11.17.07.10.177, Μπάντμιντον: 11.17.07.10.66 Αντισφαίριση: 11.17.07.10.33/ Γυμναστική: 11.17.07.10.104)
- Η μη-δημιουργία ομάδας για μια συγκεκριμένη ηλικιακή υποομάδα παιδιών από ένα Σωματείο (Πετόσφαιρα: 11.17.07.10.58, Ποδόσφαιρο: 11.17.07.10.27/ 11.17.07.10.90/ 11.17.07.10.111)
- Η οικογένεια του παιδιού μετακομίζει σε άλλη πόλη/αλλαγή κατοικίας (Ποδόσφαιρο: 11.17.07.10.110)
- Ο χώρος και χρόνος διεξαγωγής των προπονήσεων δεν είναι βολικός για το ίδιο το παιδί-αθλητή και την οικογένεια του (Ποδόσφαιρο: 11.17.07.10.31, Πετόσφαιρα: 11.17.07.10.89)
- Γονείς καταγγέλλουν συγκεκριμένα Σωματεία στο άθλημα της πετόσφαιρας, ότι αρνούνται να παραχωρήσουν ελεύθερα μεταγραφή στα παιδιά τους, παρά μόνο εάν καταβάλουν συγκεκριμένο χρηματικό ποσό ως ποσό αποζημίωσης για εκπαίδευση και ανάπτυξη, επιπλέον του χρηματικού ποσού που κατέβαλαν κάθε μήνα ως δίδακτρα. Σε κάποιες εκ των περιπτώσεων, τα Σωματεία αντιπρότειναν, πέραν της καταβολής των πιο πάνω ποσών, την παραχώρηση υποσχετικής μεταγραφής, για ένα χρόνο. (11.17.07.10.123/ 11.17.07.10.94/ 11.17.07.10.95/ 11.17.07.10.91/ 11.17.07.10.158)⁵
- Μητέρα παιδιού πετοσφαιριστή καταγγέλει ότι, όταν τη δεύτερη χρονιά που το παιδί της αγωνιζόταν σε συγκεκριμένο σωματείο, ζήτησε να μεταγραφεί σε άλλο, λόγω των πιο βολικών για την οικογένεια ωρών των προπονήσεων,

⁵ Σχετική είναι η Έκθεση που δημοσιοποίησε η προκάτοχος μου το Μάιο 2016 με τίτλο, «Έκθεση Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, Λήδας Κουρσουμπά, σχετικά με την πρακτική που εφαρμόστηκε από δυο ποδοσφαιρικά Σωματεία για καταβολή χρηματικού ποσού από γονείς παιδιών ερασιτεχνών ποδοσφαιριστών, με σκοπό την παραχώρηση ελεύθερας μεταγραφής τους», που βρίσκεται αναρτημένη στην ιστοσελίδα του Γραφείου μου www.childcom.org.cy

το πρώτο σωματείο αρνήθηκε. Το παιδί ξεκίνησε να προπονείται με άλλη ομάδα, χωρίς όμως να μπορεί να λαμβάνει μέρος σε επίσημους αγώνες του Πρωταθλήματος της ΚΟΠΕ. Με βάση τα όσα ανέφερε η παραπονούμενη, σε επικοινωνία που είχε με την ΚΟΠΕ, η ομοσπονδία την παρέπεμψε στο Γραφείο της Επιτρόπου, για εξεύρεση λύσης στο πρόβλημα που δημιουργήθηκε (11.17.07.10.89).

- Παραπονούμενος πατέρας αναφέρεται, πέρα από το θέμα της άρνησης μεταγραφής 3 παιδιών από τη διοίκηση συγκεκριμένου σωματείου πετοσφαίρισης, στην κακή συμπεριφορά του ζεύγους που διοικεί την ομάδα απέναντι στις αθλήτριες. Ειδικότερα, ο παραπονούμενος αναφέρεται σε υβριστική συμπεριφορά των εν λόγω ενηλίκων προς τις αθλήτριες εν ώρα αγώνων, καθώς και σε συγκεκριμένο περιστατικό που έλαβε χώρα στις 26/04/2018, όπου ενώ οι αθλήτριες μετέβησαν στο γήπεδο για προπόνηση, εκδιώχθηκαν με φωνές, δηλώνοντας τους ότι δεν θα γίνει προπόνηση και ότι ο προπονητής τους, έχει εκδιωχθεί από την ομάδα. Να σημειωθεί ότι ούτε οι γονείς, αλλά ούτε και τα παιδιά ειδοποιήθηκαν εκ των προτέρων για την εξέλιξη αυτή. Μετά τα περιστατικά αυτά, τρία κορίτσια, δήλωσαν ότι δεν επιθυμούσαν πλέον να αγωνίζονται στην εν λόγω ομάδα. Στη συνέχεια, ο παραπονούμενος αναφέρεται σε δυο αναρτήσεις της διοίκησης της ομάδας σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κατά τις οποίες επιδεικνύεται απαξιωτική συμπεριφορά απέναντι στα τρία αυτά παιδιά που ζήτησαν να μεταγραφούν (11.17.07.10.105).
- Στο άθλημα της σκοποβολής, ομάδα παιδιών ζήτησε να μεταγραφεί από το Σωματείο στο οποίο αγωνίζονταν, όταν συγκεκριμένα άτομα ανέλαβαν εθελοντικά τη διοίκηση του σωματείου και του χώρου που προπονούσαν. Στη συνέχεια, τα άτομα αυτά αρνούσαν να παραχωρήσουν μεταγραφή στα παιδιά, με αποτέλεσμα να στερούνται του δικαιώματος να αγωνίζονται σε διεθνείς αγώνες, παρά μόνο αν παραμείνουν ως μέλη του εν λόγω σωματείου. (Σκοποβολή ΓΕΠ 11.17.07.10.132/ 11.17.07.10.135/ 11.17.07.10.147)
- Μέχρι και το 2016, σύμφωνα με τους κανονισμούς της Κ.Ο.Κ., τα παιδιά καλαθοσφαιριστές δεσμεύονταν με το σωματείο τους μέχρι την ηλικία των 26 ετών (Καλαθοσφαίριση: ΓΕΠ 11.17.07.10.54).

11. Σε γενικές γραμμές, οι λόγοι που οδηγούν παιδιά αθλητές να ζητούν μεταγραφή από ένα σωματείο σε άλλο, είναι οι πιο κάτω:

- Μετακίνηση σε άλλο σωματείο με περισσότερες προοπτικές/μη ικανοποιημένοι από το επίπεδο εκπαίδευσης που προσφέρεται στο υφιστάμενο σωματείο.
- Τα παιδιά δεν βιώνουν το αίσθημα της διασκέδασης, ενασχολούνται με νέα ενδιαφέροντα, πλήξη, έλλειψη επιτυχίας, υπερβολική πίεση, απώλεια προκλήσεων και ενδιαφέροντος, εγκατάλειψη ομάδας από φίλο
- Ακατάλληλες αθλητικές εγκαταστάσεις όπου προπονούνται παιδιά
- Απόλυση/αλλαγή προπονητή με τον οποίο τα παιδιά είχαν αναπτύξει καλή σχέση
- Οι προπονήσεις διεξάγονται σε άλλη πόλη/σε μακρινή απόσταση από την κατοικία των παιδιών, με αποτέλεσμα να είναι χρονοβόρα η μετάβαση τους στο χώρο προπονήσεων
- Δεν παρέχεται η δυνατότητα να παίζουν σε αγώνες και έτσι μεγάλο μέρος του αγωνιστικού χρόνου τον περνούν στον πάγκο της ομάδας, ως αναπληρωματικοί (ιδιαίτερα στο άθλημα του ποδόσφαιρο). Σύμφωνα με τον Α. Αλεξόπουλο⁶, ιδιαίτερα στις μικρές ηλικίες το να καθήσει κάποιος/α στο πάγκο εκλαμβάνεται ως απόρριψη. Τα παιδιά, σύμφωνα με τον ερευνητή, προτιμούν να παίζουν για μια ομάδα που χάνει παρά να κάθονται στο πάγκο μιας ομάδας που κερδίζει.

12. Επιπλέον, ένα ακόμα φαινόμενο που έχει παρατηρηθεί από τα παράπονα που έχουν τεθεί ενώπιόν μου, είναι ότι πολλά σωματεία αρνούνται μεταγραφή λόγω οικονομικών οφειλών των γονιών απέναντι τους, χρησιμοποιώντας τα παιδιά-αθλητές ως μοχλό πίεσης.

13. Τέλος, κατά το 2019 με την αλλαγή των κανονισμών της Κ.Ο.Π. για θεσμοθέτηση μέγιστου αριθμού παιδιών που μπορούν να μεταγραφούν κατά τη δεύτερη μεταγραφική περίοδο (μέχρι δυο)⁷, πολλοί γονείς μου υπέβαλαν παράπονο, καθότι δεν επιτράπη στα παιδιά τους να μεταγραφούν.

⁶ Αντώνης Αλεξόπουλος, Παρουσίαση σε προπονητές με τίτλο «Coaching the Coaches»

⁷ Άρθρο 1.4 (6) (Ζ) των Κανονισμών Εγγραφών και Μεταγραφών Ποδοσφαιριστών και ο περί της ΕΕΔ Διαδικαστικός Κανονισμός : Μέχρι δύο (2) ερασιτέχνες ποδοσφαιριστές κάτω των 18 ετών με τη συγκατάθεση του σωματείου που αγωνίστηκαν.

Γ.2. Παρεμβάσεις Επιτρόπου

14. Στη βάση των ανωτέρω, έχω προβεί κατά καιρούς σε αριθμό γραπτών παρεμβάσεων υποδεικνύοντας σε αθλητικούς ομίλους, σωματεία και αθλητικές ομοσπονδίες που εμπλέκονταν ότι, η υπερμέτρη δέσμευση παιδιών και η πρακτική της άρνησης παραχώρησης μεταγραφής, δεν συνάδουν με τις πρόνοιες και αρχές της Σύμβασης και ως εκ τούτου έγινε εισήγηση για την παραχώρηση ελεύθερας μεταγραφής στα παιδιά.

15. Σε αρκετές από αυτές τις περιπτώσεις παραπόνων, οι εμπλεκόμενοι όμιλοι/σωματεία /ομοσπονδίες συμμορφώθηκαν με τις υποδείξεις του Γραφείου μου και προχώρησαν στην παραχώρηση μεταγραφής στα παιδιά αθλητές. Εντούτοις, υπήρξαν και παραδείγματα ομάδων/ ομοσπονδιών που είτε αγνόησαν παντελώς τις συστάσεις του Θεσμού, είτε αρνήθηκαν να παραχωρήσουν μεταγραφή σε παιδιά για τους δικούς τους λόγους. Η επιχειρηματολογία στις πλείστες των περιπτώσεων εξαντλείτο στα οικονομικά συμφέροντα της ομάδας, ότι δηλαδή αν αποχωρήσει μεγάλος αριθμός παιδιών την ίδια χρονική στιγμή, δεν θα είναι οικονομικά συμφέρον προς το σωματείο.

Δ. Νομικό Πλαίσιο

Δ. 1. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού

16. Στο πρώτο μισό του προηγούμενου αιώνα, η θεώρηση του παιδιού ως ενός πολύτιμου πλην όμως εύθραυστου αγαθού, το οποίο Κράτος και κοινωνία είχαν ευθύνη να προστατεύσουν και να υποστηρίξουν μέσω της κοινωνικής πρόνοιας αποτελούσε ευρεία κοινωνική αντίληψη, με αντίστοιχες πολιτικές προεκτάσεις σε παγκόσμιο επίπεδο.

17. Τη θεώρηση αυτή του παιδιού ανατρέπει η **Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού**, η οποία υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, στις 20 Νοεμβρίου 1989 και εισήξε μια νέα θεώρηση του παιδιού, αναγνωρίζοντας και κατοχυρώνοντας, στο παιδί, μεταξύ άλλων, δικαιώματα συμμετοχής. Η Σύμβαση υποχρεώνει την Πολιτεία και την κοινωνία, να επενδύσουν στην ενδυνάμωση των παιδιών, ώστε, με αναφορά στις αναπτυσσόμενες τους δεξιότητες, σταδιακά, καθώς μεγαλώνουν ηλικιακά και ωριμάζουν συναισθηματικά και γνωστικά, να αναλαμβάνουν όλο και περισσότερο έλεγχο και ευθύνη για την προστασία

τους. Οι αναπτυσσόμενες ικανότητες του παιδιού πρέπει να αντιμετωπίζονται ως μια θετική και ενδυναμωτική, για το παιδί διαδικασία, και ως εκ τούτου, η μεταχείρισή του, στα θέματα που το αφορούν πρέπει να συνάδει αλλά και να διαφοροποιείται ανάλογα με το στάδιο των αναπτυσσόμενων ικανοτήτων του.

18. Μια βασική αρχή της Σύμβασης είναι αυτή της **Διασφάλισης του Συμφέροντος του παιδιού**, (Άρθρο 3) με την οποία καθορίζεται ότι, σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν στα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημοσίους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας, είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, **πρέπει να λαμβάνεται, πρωτίστως, υπόψη το συμφέρον του παιδιού**. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το Άρθρο 12, καθορίζεται η **Αρχή της Συμμετοχής**: τα Συμβαλλόμενα Κράτη εγγυώνται στο παιδί που έχει ικανότητα διάκρισης το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης της γνώμης του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα το αφορά, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του παιδιού ανάλογα με την ηλικία και το βαθμό ωριμότητάς του.

Δ. 2. Το Εθνικό Δίκαιο σε σχέση με τον Αθλητισμό στην Κύπρο

19. Σύμφωνα με τον περί Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού Νόμο του 1969 (Ν. 41/1969), όπως αυτός έχει τροποποιηθεί, σκοπός του Οργανισμού είναι-

«η προαγωγή της εξωσχολικής σωματικής αγωγής και του εν γένει αθλητισμού της νήσου, η καλλιέργεια και ανάπτυξις του Ολυμπιακού ιδεώδους και του φιλάθλου πνεύματος παρά τω λαώ, η εντός του πλαισίου των υφισταμένων σχέσεων μετά εξωκυπριακών αρχών και οργανώσεων αθλητική προβολή της νήσου εις το εξωτερικόν και η εν συνεργασία μετά των αρχών και οργανώσεων τούτων, βελτίωσις της θέσεως αυτής εις την διεθνή αθλητικήν κίνησιν.» (Άρθρο 5)

Το ίδιο πιο πάνω άρθρο προβλέπει επίσης, μεταξύ άλλων, ότι-

«(2) Προς επίτευξιν του σκοπού του Οργανισμού, το Διοικητικόν Συμβούλιον, τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος Νόμου, κέκτηται αρμοδιότητα όπως:

(α) Έχει την εποπτεία και συμβουλεύει, μέσα στα αθλητικά πλαίσια, για τα πάσης φύσεως εξωσχολικά αθλήματα, τις αθλητικές ομοσπονδίες, τα αθλητικά σωματεία και τους αθλητικούς χώρους, με σκοπό την προαγωγή των σκοπών του Οργανισμού

και την εξασφάλιση της εύρυθμης, πιστής και ακριβούς εφαρμογής και διεξαγωγής των εξωσχολικών αθλητικών προγραμμάτων και εκδηλώσεων και την κρίση και διαιτησία τους μέσα στα πλαίσια της γενικά αναγνωρισμένης ηθικής και αθλητικής δεοντολογίας.

(β) καλλιέργη, διαδίδη, αναπτύσση και οργανώνη τον μαζικόν αθλητισμόν ή τον “Αθλητισμό Για Όλους” και καθορίζη τους φορείς τους και τας αρμοδιότητας αυτών·

(γ) Προβαίνει, σύμφωνα με Κανονισμούς που εκδίδονται δυνάμει του παρόντος Νόμου, στην αθλητική αναγνώριση αθλητικών σωματείων, αθλητικών ομοσπονδιών και αθλητικών συνομοσπονδιών που συστάθηκαν, νόμιμα στη Δημοκρατία, εγγράφει αυτά σε αθλητικό μητρώο που τηρείται ειδικά για το σκοπό αυτό και εκδίδει ειδικό πιστοποιητικό για αυτή την αναγνώριση και εγγραφή·

(δ) παρέχη οικονομικήν και τεχνικήν βοήθειαν εις κοινότητας, αθλητικές ομοσπονδίας, αθλητικά σωματεία, ομάδας και αποστολάς·[...]

(ιβ) προβαίνη εις τον χαρακτηρισμόν αθλητών ως ερασιτεχνών ή επαγγελματιών και αθλητικών σωματείων ως φιλάθλων ή επαγγελματικών επί τη βάσει των διεθνώς κρατούντων·[...]

(ιδ) ρυθμίζη πάσας τας μεταξύ των αθλητικών ομοσπονδιών και αθλητικών σωματείων αθλητικής διαφοράς·[...]

(ιθ) συμβουλεύη τον Υπουργόν επί παντός θέματος αφορώντος εις τον αθλητισμόν και εισηγείται νομοθετικά και διοικητικά μέτρα αναγκαία προς επίτευξιν των σκοπών του Οργανισμού·»

Ε. Διαπιστώσεις

20. Γενική διαπίστωση μου στο θέμα των μεταγραφών παιδιών-αθλητών, είναι η λανθασμένη αντίληψη που διέπει τον χώρο του αθλητισμού, ότι τα παιδιά θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως οι ενήλικες αθλητές (ερασιτέχνες ή επαγγελματίες), χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το στοιχείο της ανηλικότητας και οι διαφορετικές ανάγκες των παιδιών αθλητών. Ως εκ τούτου, στα καταστατικά των εκάστοτε ομοσπονδιών παραλείπονται ρυθμίσεις που να προωθούν την προστασία των παιδιών και το σεβασμό της παιδικής ηλικίας.

E.1. Εγγραφή και νομιμότητα των Κανονισμών των Ομοσπονδιών

21. Ενώ η νομοθεσία του ΚΟΑ του παρέχει από τη μια, ως αρμόδιας Αρχής, ευρείες και γενικές αρμοδιότητες, από την άλλη οι ευρείες αυτές αρμοδιότητες δεν έχουν εξειδικευθεί σε συγκεκριμένους Κανονισμούς που να ρυθμίζουν τα διάφορα θέματα που αφορούν στον αθλητισμό, έτσι ώστε να υπάρχει ασφάλεια δικαίου ως προς το τι ισχύει ανά πάσα στιγμή και να υπάρχει εποπτεία αναφορικά με την τήρηση συγκεκριμένων υποχρεώσεων που επιβάλλονται με νόμο ή Κανονισμούς.

22. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού Νόμου που αναφέρθηκαν πιο πάνω, κανονικά θα έπρεπε να εκδοθούν Κανονισμοί που να καθορίζουν τους όρους και προϋποθέσεις αναγνώρισης αθλητικών σωματείων, ομοσπονδιών και συνομοσπονδιών που συστήνονται νόμιμα στη Δημοκρατία. Εντούτοις μέχρι σήμερα τέτοιοι κανονισμοί δεν φαίνεται να έχουν εκδοθεί, ούτε και καθορίζεται με ποιο τρόπο ένα αθλητικό σωματείο, ομοσπονδία ή συνομοσπονδία συστήνεται νόμιμα στη Δημοκρατία βάσει του εν λόγω Νόμου. Συναφώς αναφέρεται ότι ενδεχομένως τα εν λόγω σωματεία ή ομοσπονδίες και συνομοσπονδίες να εγγράφονται βάσει του περί Σωματείων και Ιδρυμάτων Νόμου, εντούτοις οι διατάξεις του εν λόγω νόμου είναι γενικές διατάξεις που αφορούν ρύθμιση του συνταγματικού δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι (Άρθρο 21) και ενδεχομένως να μην είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις εξειδικευμένες ανάγκες των αθλητικών σωματείων ή ομοσπονδιών δεδομένου ότι αυτά τα θέματα διέπονται επίσης και από κανόνες διεθνών ομοσπονδιών για το κάθε άθλημα.

23. Δεν είναι επομένως καθόλου σαφές, βάσει ποιων όρων και προϋποθέσεων ο ΚΟΑ αναγνωρίζει την εγγραφή σωματείων και ομοσπονδιών και τις εγγράφει στα σχετικά μητρώα του. Ούτε και είναι σαφές κατά πόσο στους όρους και προϋποθέσεις, εάν και εφόσον υπάρχουν, περιλαμβάνονται οποιεσδήποτε ρητές αναφορές και υποχρεώσεις των εν λόγω σωματείων και ομοσπονδιών σε ότι αφορά ειδικά στα παιδιά αθλητές, ούτως ώστε να διασφαλίζονται και προστατεύονται τα δικαιώματά τους.

24. Δεν είναι επίσης σαφές, στη νομοθεσία που διέπει τη λειτουργία του ΚΟΑ ή/και στους κανονισμούς λειτουργίας των ιδίων των σωματείων και ομοσπονδιών, που δεν φαίνεται να υπάρχουν, **κατά πόσο τα καταστατικά των ομοσπονδιών, καθώς οι τροποποιήσεις που γίνονται σε αυτά, θα πρέπει να τυγχάνουν της έγκρισης του**

ΚΟΑ, έτσι ώστε να διαπιστώνεται η νομιμότητά τους στη βάση των διατάξεων του περί Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού Νόμου και όχι στη βάση του περί Σωματείων και Ιδρυμάτων Νόμου, που όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω είναι γενικός νόμος. Ταυτόχρονα, δεν υπάρχει καμία σύσταση από πλευράς του ΚΟΑ προς τις ομοσπονδίες, ώστε οι κανονισμοί τους να ρυθμίζουν με τον ορθό τρόπο θέματα που αφορούν σε παιδιά αθλητές και να συμμορφώνονται με τις πρόνοιες της Σύμβασης.

25. Υπό το φως των πιο πάνω, διαπιστώνω ένα σοβαρό νομικό κενό ως προς τη ρύθμιση και τον τρόπο λειτουργίας των σωματείων, ομοσπονδιών και συνομοσπονδιών αφού ουσιαστικά δεν υπάρχει νομιμοποιητική βάση ελέγχου τους, ούτε και λεπτομερείς ρυθμίσεις που να διέπουν την εγγραφή και λειτουργία τους, ιδιαίτερα σε ότι αφορά στα παιδιά αθλητές, με αποτέλεσμα να παραβιάζονται τα δικαιώματα των παιδιών από την απουσία αποτελεσματικού νομικού πλαισίου που να τα διέπει.

26. Μέσα δε από τα παράπονα που έχω εξετάσει, διαπιστώνω ότι από τους υφιστάμενους κανονισμούς των ομοσπονδιών απουσιάζουν:

- Προσόντα και Κώδικας Δεοντολογίας ατόμων που ασχολούνται με παιδιά στον αθλητισμό και πολιτική προστασίας παιδιών
- Οι υποχρεώσεις των σωματείων και των ομοσπονδιών προς τα παιδιά αθλητές
- Οι προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν κτιριακά οι διάφορες αθλητικές εγκαταστάσεις του ίδιου του ΚΟΑ για να μπορούν να αθλούνται εκεί παιδιά
- Οι εσωτερικές διαδικασίες που τηρεί κάθε σωματείο για την εξέταση παραπόνων παιδιών
- Οι διαδικασίες διερεύνησης περιστατικών βίας και κακοποίησης εναντίον παιδιών αθλητών ή παιδιών σε αθλητικούς χώρους
- Διαδικασίες βάσει των οποίων θα διασφαλίζεται η άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών, όπως το δικαίωμα στη συμμετοχή και το δικαίωμα αυτά να ακούγονται

27. Από τα παράπονα που υποβλήθηκαν στο Γραφείο μου μέχρι σήμερα, διαπιστώνει κανείς ότι, η απουσία όλων των πιο πάνω από το νομοθετικό πλαίσιο του ΚΟΑ, ως του κατ'εξοχήν αρμόδιου οργανισμού στον τομέα του αθλητισμού με ευρείες μάλιστα αρμοδιότητες προς την επίτευξη του στόχου του που είναι η προαγωγή της εξωσχολικής σωματικής αγωγής και γενικά του αθλητισμού και η καλλιέργεια και ανάπτυξη του Ολυμπιακού ιδεώδους και του φιλάθλου πνεύματος, κάθε άλλο παρά

δημιουργεί τις συνθήκες και προϋποθέσεις για προώθηση του αθλητισμού μεταξύ των παιδιών με σεβασμό στα δικαιώματά τους ενώ, προκαλεί προβλήματα στη συμμετοχή των παιδιών σε αθλητικές δραστηριότητες και ιδιαίτερα στις διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα για μεταγραφή παιδιών-αθλητών.

E. 2. Μη-διαχωρισμός αθλητών σε παιδιά-ενήλικες

28. Όλοι οι αθλητές αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο: ούτε στο νομικό πλαίσιο του ΚΟΑ, ούτε και σε εσωτερικούς κανονισμούς σωματείων ή ομοσπονδιών γίνεται οποιαδήποτε αναφορά εξειδικευμένα στα παιδιά αθλητές και στην υποχρέωση των σωματείων ή ομοσπονδιών να σέβονται τα δικαιώματά τους, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία τους και διασφαλίζοντας να ακούγεται η δική τους γνώμη και άποψη επί του θέματος. Σε μερικά αθλήματα όπως για παράδειγμα στο ποδόσφαιρο υπάρχουν πρόνοιες στους Κανονισμούς για Εγγραφές και Μεταγραφές Ποδοσφαιριστών για ανήλικους ποδοσφαιριστές, που αφορούν όμως πρακτικά ζητήματα των μεταγραφών (όπως π.χ. να απαιτείται η συγκατάθεση γονέων για την υπογραφή συμφωνίας εκπαίδευσης ή για μεταγραφή παιδιού), χωρίς όμως να ρυθμίζεται πλήρως η διαφορετική μεταχείριση που πρέπει να έχουν τα παιδιά-αθλητές από τους ενήλικες στο συγκεκριμένο άθλημα στη βάση των δικαιωμάτων τους.

29. Άποψη μου είναι ότι, ο μη διαχωρισμός αθλητών σε παιδιά και ενήλικες, ελλοχεύει κινδύνους. Με το να αντιμετωπίζονται όλοι οι αθλητές με τον ίδιο τρόπο, οι αρμόδιοι φορείς αγνοούν τη σημασία της προστασίας των παιδιών από την οικονομική εκμετάλλευση, και από την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να εκθέσει σε κίνδυνο την εκπαίδευσή του ή να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή του (Άρθρο 32.1 της Σύμβασης). Για αυτό το λόγο χρειάζεται να υπάρχουν ξεχωριστές πρόνοιες για παιδιά αθλητές, που να παρέχουν το πλαίσιο προστασίας που απαιτείται, στη βάση της ηλικίας και του βαθμού ωριμότητας τους.

E.3. Ρητή απαγόρευση μεταγραφής παιδιών χωρίς τη συγκατάθεση του Σωματείου τους

30. Η επιθυμία των παιδιών για μεταγραφή σε άλλο αθλητικό σωματείο, για διάφορους λόγους που αφορούν στα ίδια, τίθεται υπό περιορισμούς και προϋποθέσεις στη βάση των ισχύοντων κανονισμών και καταστατικών του κάθε σωματείου ή ομοσπονδίας, τα οποία δεν ελέγχονται από τον ΚΟΑ, οι οποίοι ποικίλουν από σωματείο σε σωματείο με δυνητικό αποτέλεσμα να αφήνονται περιθώρια εκμετάλλευσης των παιδιών αθλητών λόγω της υπερβολικής τους δέσμευσης, χωρίς να τους δίνεται το δικαίωμα να εκφράσουν την άποψή τους και τους λόγους που τα αναγκάζουν να ζητούν μεταγραφή τους σε άλλο σωματείο. Η υπέρμετρη δέσμευση παιδιών αθλητών σε ένα σωματείο και η πρακτική της άρνησης παραχώρησης μεταγραφής, **ποσώς δε συνάδουν με τις πρόνοιες της Σύμβασης, αφού** θέτουν εμπόδια στην απρόσκοπτη πρόσβαση των παιδιών σε αθλητικές δραστηριότητες και δυνητικά περιορίζουν με έμμεσο και αθέμιτο τρόπο το δικαίωμά τους για πρόσβαση στον αθλητισμό αφού πολλές φορές τα παιδιά οδηγούνται τελικά στην απομάκρυνση τους από τον αθλητισμό.

31. Απομάκρυνση των παιδιών από τον αθλητισμό αυτόματα σημαίνει παραβίαση του **Άρθρου 31** της Σύμβασης: τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί το **δικαίωμα στην ανάπαυση και στις δραστηριότητες του ελεύθερου χρόνου, στην ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια** και δραστηριότητες που είναι κατάλληλες για την ηλικία του και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή. **Το Άρθρο 31** πρέπει να γίνει κατανοητό σφαιρικά, τόσο από πλευράς του περιεχομένου του, όσο και σε σχέση με τη Σύμβαση στο σύνολό της. Οι πρόνοιές του περιγράφουν τις προϋποθέσεις και τις συνθήκες που απαιτούνται για την προστασία της εξελισσόμενης φύσης της παιδικής ηλικίας⁸. Η εφαρμογή τους είναι θεμελιώδους σημασίας για τη διασφάλιση της ποιότητας της παιδικής ηλικίας, για τη βέλτιστη ανάπτυξή τους καθώς και την υλοποίηση όλων των άλλων δικαιωμάτων τους.

32. Θεωρώ ιδιαίτερα προβληματικό το να δεσμεύονται τα παιδιά, πολλές φορές από πολύ μικρή ηλικία, να αγωνίζονται σε ένα σωματείο και να τους επιτρέπεται η μεταγραφή μόνο στην περίπτωση που το ίδιο το σωματείο και οι γονείς τους,

⁸ General comment No. 17 (2013) on the right of the child to rest, leisure, play, recreational activities, cultural life and the arts, CRC/C/GC/17, (par. 8).

συναινέσουν. Πέραν του ότι τέτοιοι όροι είναι αυθαίρετοι, στη βάση όλων όσων έχουν αναφερθεί πιο πάνω αναφορικά με τα κενά στον έλεγχο των σωματείων και ομοσπονδιών από τον ΚΟΑ, ένας ακόμα λόγος που συμβαίνει αυτό είναι γιατί, δεν προβλέπεται σε κανένα κανονισμό ομοσπονδίας ή σωματείου **το κριτήριο της αξιολόγησης του συμφέροντος του παιδιού** (Άρθρο 3 της Σύμβασης) σε σχέση με τη λήψη κάθε απόφασης που τα αφορά: αντιθέτως, ο τρόπος με τον οποίο είναι οργανωμένος ο αθλητισμός στην Κύπρο, θεωρώ ότι εξυπηρετεί κυρίως τα συμφέροντα των σωματείων και των αθλητικών παραγόντων, αδιαφορώντας για την ευημερία και τις πραγματικές ανάγκες των παιδιών αθλητών. **Η άποψη του παιδιού, η οποία να εκφράζεται μέσα από μια διαδικασία κατά τη λήψη απόφασης** και η οποία συμβάλει στη διασφάλιση των δικαιωμάτων και του συμφέροντος του (Άρθρο 12 της Σύμβασης), δεν φαίνεται να κατοχυρώνεται από τους κανονισμούς τους οποίους έχω μελετήσει, ούτε έχω διαπιστώσει να εφαρμόζεται σε πρακτικό επίπεδο, μέσα από τα παράπονα που έλαβα. Το θέμα της λήψης υπόψη της άποψης του παιδιού και του σεβασμού του δικαιωμάτων του να ακούγεται θα αναλυθεί περαιτέρω και πιο κάτω.

33. Εν τέλει, θεωρώ ιδιαίτερα σημαντικό, η όλη συμμετοχή ενός παιδιού στο άθλημα που το ίδιο επιλέγει, με όλες τις παραμέτρους που περιλαμβάνονται, να είναι προς όφελος της ολόπλευρης ανάπτυξης του. Αυτό υποστηρίζει στην ανάλυση της για τη Σύμβαση στο εγχειρίδιο «*Manual on Human Rights Reporting under six major international human rights instruments*», η Marta Santos Pais, η οποία επισημαίνει, σε σχέση με το Άρθρο 31 ότι, όσον αφορά συγκεκριμένα για την ενασχόληση των παιδιών με τον αθλητισμό, η συμμετοχή των παιδιών σε αθλητικές δραστηριότητες και αγώνες θα πρέπει να συμβάλλει στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους στο μέγιστο δυνατό βαθμό και σε καμία περίπτωση, να λειτουργεί επιζήμια για τη σωματική ή πνευματική τους ανάπτυξη⁹.

⁹ Marta Santos Pais, (1997), *Manual on Human Rights Reporting under six major international human rights instruments*, Office of the High Commissioner for Human Rights, Geneva; United Nations Institute for Training and Research (UNITAR), United Nations Staff College Project, Turin, United Nations, Geneva.

Ε.4. Έλλειψη διαδικασιών/πρακτικών που να παρέχουν ευκαιρίες να ακουστεί η άποψη του παιδιού

34. Στη διαβούλευση που είχε η προκάτοχός μου το Δεκέμβριο 2017 με τα μέλη της Ομάδας Εφήβων Συμβούλων της (ΟΕΣ), για το θέμα των δικαιωμάτων των παιδιών στο χώρο του αθλητισμού, τα παιδιά αναφέρθηκαν σε περιπτώσεις όπου παιδί δεν τυγχάνει κατάλληλης μεταχείρισης από τον προπονητή ή τη διοίκηση της ομάδας. Όπως επισημάνθηκε από την ΟΕΣ, δεν υπάρχει μηχανισμός υποβολής παραπόνων από τα παιδιά, αλλά ακόμη και στις περιπτώσεις όπου υπάρχει κάτι τέτοιο, τα παιδιά και οι αθλητές διστάζουν να το αξιοποιήσουν, καθότι ως αθλητές ενδεχομένως να υποστούν συνέπειες, όπως για παράδειγμα την αλλαγή της συμπεριφοράς του/της προπονητή/ριας απέναντι τους. Όταν ερωτήθηκαν, με ποιο τρόπο χειρίζονται τέτοια θέματα όταν αυτά προκύψουν, τα μέλη της ΟΕΣ ανέφεραν:

«Το κουτσομπολεύουμε με συναθλητές μας και κανένας δεν έχει το θάρρος να το πει. Ο προπονητής μου επειδή συμμετείχε σε ολυμπιακούς νομίζει ότι είναι κάποιος. Κάνουμε υπομονή μπας και αλλάξει κάτι».

«Γενικά υπάρχει μια στάση απάθειας, γιατί δε θα πάνε οι μικροί να πουν για τον προπονητή τους. Ακόμη και οι αθλητές διστάζουν να μιλήσουν και ακόμα κι αν μιλήσουν θα πάρουν την κλασική απάντηση ‘δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι».

35. Ως εκ των πιο πάνω αλλά και από τα παράπονα που έχω λάβει, φαίνεται ότι, πολλές φορές τα παιδιά αθλητές παραμένουν εγκλωβισμένα σε ομάδες και περιβάλλοντα που δεν νιώθουν άνετα και δεν θέλουν πλέον να αγωνίζονται. Ιδιαίτερα συχνό φαίνεται να είναι το φαινόμενο όπου η διάρρηξη της σχέσης του παιδιού με τον προπονητή ή με τους συναθλητές του, απογοητεύει το παιδί και το οδηγεί προς την απόσυρσή του από τον αθλητισμό, με σοβαρές συνέπειες στην υγιή ανάπτυξη και την άσκηση των δικαιωμάτων του. Οι ερευνητές David, P.¹⁰ και De Martelaer et al.¹¹, παρομοιάζουν το αθλητικό περιβάλλον (ιδιαίτερα παιδιών που ασχολούνται με πρωταθλητισμό) με το οικογενειακό

¹⁰ David, P.(1999) “Children’s rights and sports. Young athletes and competitive sports: exploit and exploitation”, *International Journal of Children’s Rights*, 7: 53-81

¹¹ De Martelaer, K., De Knop, P., Theeboom, M. and Van Heddegem, L. (2000) “The UN Convention as a basis for elaborating rights of children in sport”, *Journal of Leisurability*, vol.27, 2: 3-10.

περιβάλλον: είναι ένας κλειστός κόσμος, όπου τα παιδιά διαμορφώνουν ισχυρούς συναισθηματικούς δεσμούς και σχέση εξάρτησης με τους ενήλικες που είναι υπεύθυνοι για αυτά και ως εκ τούτου, μια τέτοια σχέση προϋποθέτει πειθαρχία και υπακοή. Επομένως, σε ένα τέτοιο συγκείμενο, το παιδί-αθλητής που αντιμετωπίζει δυσκολίες στη σχέση του με τον/την προπονητή/τρια του, αντιμετωπίζει πολλαπλές δυσκολίες στο να μιλήσει για τα προβλήματα που βιώνει και αφορούν τη σχέση προπονητή-αθλητή, πόσο μάλλον δε να υποβάλει παράπονο για τη μεταχείρισή του. Η απουσία διαφανούς διαδικασίας υποβολής παραπόνου η οποία να διασφαλίζει τις ελάχιστες τουλάχιστον εγγυήσεις μια δίκαιης διαδικασίας κατά τα πρότυπα του δικαιώματος της δίκαιης δίκης, στο πλαίσιο της οποίας το παιδί θα μπορεί ελεύθερα να εκφράσει την άποψή του και να ακουστεί, από τις ομοσπονδίες και τα σωματεία δυσχεραίνουν ακόμη περισσότερο την υποβολή παραπόνου από παιδί-αθλητή, κατά παράβαση του άρθρου 12 της Σύμβασης (το δικαίωμα του παιδιού στην ελεύθερη έκφραση της γνώμης του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα το αφορά).

ΣΤ. Εισηγήσεις-Συστάσεις ΕΠΑΠ:

36. Υπό το φως όλων των πιο πάνω, καθίσταται επιτακτική ανάγκη όπως, ο χώρος του αθλητισμού και ιδιαίτερα του πρωταθλητισμού να διαμορφωθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να διέπεται από τα δικαιώματα και τις Αρχές της Σύμβασης και να αποτελεί ένα ασφαλή χώρο για όλα τα παιδιά που αθλούνται, επιτρέποντας την ολόπλευρη και υγιή ανάπτυξή τους και προστατεύοντας τα από τις επιβλαβείς επιπτώσεις του ανταγωνισμού. Σημαντικό σημείο αναφοράς για τον ΚΟΑ, τις ομοσπονδίες και τα σωματεία, ως προς τις αρχές που πρέπει να διέπουν τη μεταχείριση παιδιών στον αθλητισμό, αποτελεί και η έκδοση της Κυπριακής Ολυμπιακής Επιτροπής (Φεβρουάριος 2019) με τίτλο «Τα Δικαιώματα του Παιδιού στον Αθλητισμό», που αποτελεί μετάφραση της αγγλικής έκδοσης της Επιτροπής της UNICEF Ιαπωνίας, «Children's Rights in Sport Principles»¹² (2018).

ΣΤ. 1. Εισηγήσεις προς τον ΚΟΑ

37. Επί τούτου, θεωρώ υποχρέωση του ΚΟΑ την ανάληψη πρωτοβουλίας για άμεση τροποποίηση του **σχετικού Νόμου ή/και την έκδοση Κανονισμών βάσει των οποίων**

¹² Η Έκδοση βρίσκεται αναρτημένη στην ιστοσελίδα της ΚΟΕ (<https://www.olympic.org.cy/>), στο σύνδεσμο Ολυμπιακή Βιβλιοθήκη/Άλλες Εκδόσεις

θα τίθενται οι προϋποθέσεις και όροι για την έγκριση των σωματείων, ομοσπονδιών και συνομοσπονδιών, θα ελέγχεται ο τρόπος λειτουργίας τους, τα καταστατικά και οι εσωτερικοί κανονισμοί λειτουργίας τους και οι οποίοι θα πρέπει απαραίτητως να συμπεριλαμβάνουν ειδικές διατάξεις για τα δικαιώματα των παιδιών και τον τρόπο εφαρμογής των αρχών της Σύμβασης. Θα πρέπει επίσης να υπάρχουν διαφανείς μηχανισμοί ελέγχου οι οποίοι να μπορούν να οδηγήσουν δυνητικά σε διαγραφή από τα σχετικά μητρώα σε περίπτωση συστηματικής παραβίασης των δικαιωμάτων των παιδιών. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η κάθε ομοσπονδία θα έχει μεν το δικαίωμα να αυτορυθμίζεται, στη βάση των προνοιών των Ευρωπαϊκών και Παγκόσμιων Κανονισμών του εκάστοτε αθλήματος αλλά και να ελέγχεται επαρκώς από την κεντρική αρχή, τον ΚΟΑ, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τα δικαιώματα όλων των παιδιών που ασχολούνται με τον αθλητισμό. Ταυτόχρονα, αυτό το πλαίσιο αρχών θα πρέπει να στηρίζεται στις πρόνοιες της Σύμβασης, προνοώντας δηλαδή, διαδικασίες και πρακτικές που να διασφαλίζουν το συμφέρον του παιδιού, να παρέχει ευκαιρίες να ακούγεται η άποψη του παιδιού σύμφωνα με την ηλικία και το βαθμό ωριμότητάς του και να το προστατεύει από κάθε μορφή βίας ή εκμετάλλευση.

ΣΤ.2. Εισηγήσεις για τις Ομοσπονδίες

38. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού όπως, όλες οι ομοσπονδίες που έχουν εγγεγραμμένα μέλη τους παιδιά, να αναθεωρήσουν εν τω μεταξύ και μέχρι την υλοποίηση των εισηγήσεων μου προς τον ΚΟΑ, το περιεχόμενο των Κανονισμών τους που αφορούν μεταγραφές παιδιών αθλητών, με τρόπο που αυτοί **να είναι συμβατοί με τις πρόνοιες της Σύμβασης**. Εισηγούμαι πιο συγκεκριμένα, όπως-

- 1. Οι Κανονισμοί της κάθε ομοσπονδίας να είναι διατυπωμένοι με σαφήνεια, με ξεχωριστές διατάξεις για τα παιδιά αθλητές**
2. Η κάθε ομοσπονδία να καθορίζει πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των σωματείων, ιδιαίτερα όσον αφορά στο θέμα των μεταγραφών παιδιών αθλητών, με διατυπωμένες με σαφήνεια κατευθυντήριες γραμμές για την ομαλή διεξαγωγή των μεταγραφών από τη μια ομάδα σε άλλη, στη βάση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του εκάστοτε αθλήματος. Επί τούτου, θα πρέπει να αναγνωρίζεται μεν η ανάγκη εξισορρόπησης

των συμφερόντων των αθλητικών σωματείων ή ομοσπονδιών με τα δικαιώματα των παιδιών, εντούτοις μια τέτοια εξισορρόπηση δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να καταλήγει σε παραβιάσεις των δικαιωμάτων των παιδιών και στις αρχές της Σύμβασης. Οποιαδήποτε απόφαση λαμβάνεται για ένα παιδί, θα πρέπει να λαμβάνεται στη βάση του συμφέροντός του (Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού, Άρθρο 3 της Σύμβασης).

3. Να γίνεται διάκριση μεταξύ διαφορετικών μορφών συμμετοχής-ένταξης παιδιού σε ένα σωματείο. Για παράδειγμα, ένα παιδί που θέλει απλά να συμμετάσχει αρχικά σε κάποιο άθλημα, να του δίνεται η επιλογή για περιορισμένης χρονικής διάρκειας δέσμευση, ανεξαρτήτως της ηλικίας του, ώστε να δίνεται η ευκαιρία στον αθλητή και στην οικογένεια του για επανεξέταση της κατάστασης (αθλητική δραστηριότητα, συμπεριφορές προπονητών-παραγόντων κ.λπ.), λαμβάνοντας υπόψη το συμφέρον του παιδιού. Εάν στη συνέχεια θέλει να ενταχθεί στην ομάδα και να συμμετέχει τακτικά σε αγώνες, παρέχοντας του ταυτόχρονα όλη την απαραίτητη ενημέρωση με τρόπο κατανοητό για το επίπεδο ωριμότητας του, η δέσμευσή του να είναι για μεγαλύτερο διάστημα. Αυτό συνάδει επίσης με τις πρόνοιες του Άρθρου 15 (1), σύμφωνα με τις οποίες «τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν τα δικαιώματα του παιδιού στην ελευθερία του να συνεταιρίζεται και να συνέρχεται ειρηνικά». Όπως το ερμηνεύει στο χώρο του αθλητισμού και ο Συνήγορος του Πολίτη στην Ελλάδα σε σχετικό του Πόρισμα¹³, το άρθρο αυτό κατοχυρώνει το δικαίωμα των παιδιών να συμμετέχουν στην επιλογή των όρων συμμετοχής σε σωματεία με γνώμονα το συμφέρον τους και να μην δεσμεύονται απόλυτα από τις επιλογές που έχουν κάνει οι γονείς/κηδεμόνες τους, που ενδεχομένως σε κάποιες περιπτώσεις να οδηγούν σε απομάκρυνση τους από τις αθλητικές δραστηριότητες.
4. Να διασφαλίζεται η ελεύθερη μεταγραφή παιδιών από ένα σωματείο σε άλλο, εφόσον θα πληρούνται οι προϋποθέσεις μεταγραφής παιδιών που θα καθορίζονται από την εκάστοτε ομοσπονδία, στη βάση των δικαιωμάτων και του συμφέροντος πρωταρχικά του παιδιού: π.χ. λόγοι όπως η προσβολή της προσωπικότητας του παιδιού από τη συμπεριφορά προπονητών ή παραγόντων της ομάδας/ ο κλονισμός της σχέσης εμπιστοσύνης παιδιού αθλητή με τον προπονητή του/ η εφαρμογή αθέμιτων πρακτικών και συμπεριφορών εντός της ομάδας θα πρέπει να αποτελούν λόγους για τους οποίους κάθε παιδί θα δικαιούται μεταγραφή. Οι προϋποθέσεις θα πρέπει να

¹³ Πόρισμα Συνηγόρου Πολίτη με τίτλο «Μεταγραφές Ανήλικων Αθλητών», Μάιος 2012

είναι σαφείς, να δημοσιεύονται, και να κοινοποιούνται γραπτώς στο παιδί και τους γονείς του κατά τη διαδικασία εγγραφής του σε ένα σωματείο σε γλώσσα και επίπεδο κατανοητό για το παιδί.

5. Στις περιπτώσεις που, σωματείο αρνείται να παραχωρήσει μεταγραφή σε παιδί αθλητή, να υποχρεώνεται να ενημερώσει γραπτώς, τόσο το παιδί αθλητή όσο και την ομοσπονδία, για τους λόγους που αρνείται να παραχωρήσει μεταγραφή εντός συγκεκριμένης χρονικής περιόδου.
6. Να προβλεφθεί διαφανής και σαφής μηχανισμός ενστάσεων/ένδικης ή άλλης προστασίας του παιδιού σε περίπτωση απόφασης για άρνηση ικανοποίησης του αιτήματος του ή και άρνησης μεταγραφής του παιδιού ο οποίος θα διέπεται από τις αρχές της δίκαιης δίκης και ως εκ τούτου θα παρέχει το δικαίωμα στο παιδί να ακουστεί και να εκφράσει τις απόψεις του.
7. Στη διαδικασία που θα απαιτείται για παραχώρηση ελεύθερας μεταγραφής θα πρέπει να παρέχεται η ευκαιρία στο παιδί να ακούγεται η άποψή του και αυτή να λαμβάνεται υπόψη σύμφωνα με την ηλικία και το βαθμό ωριμότητάς του και να μην περιορίζεται μόνο στη λήψη υπόψη της άποψης των γονέων. Αυτό είναι συμβατό με το Άρθρο 12 της Σύμβασης, σύμφωνα με το οποίο θα πρέπει να δίνεται στο παιδί η δυνατότητα να ακούγεται, σε οποιαδήποτε διοικητική ή δικαστική διαδικασία που το αφορά, είτε άμεσα είτε μέσω ενός εκπροσώπου ή ενός αρμόδιου οργανισμού, κατά τρόπο συμβατό με τους διαδικαστικούς κανόνες της εθνικής νομοθεσίας. Στο Γενικό Σχόλιο αρ. 12¹⁴, η Επιτροπή, εξηγεί τον όρο «ελεύθερη έκφραση της γνώμης του»:

«22. The child has the right “to express those views freely”. “Freely” means that the child can express her or his views without pressure and can choose whether or not she or he wants to exercise her or his right to be heard. “Freely” also means that the child must not be manipulated or subjected to undue influence or pressure. “Freely” is further intrinsically related to the child’s “own” perspective: the child has the right to express her or his own views and not the views of others».

Στο ίδιο Γενικό Σχόλιο παρατίθενται, επίσης, οι προϋποθέσεις που απαιτούνται, για να μπορέσει ένα παιδί να ασκήσει, επαρκώς, το δικαίωμά του για ελεύθερη έκφραση της γνώμης του:

¹⁴ UN Committee on the Rights of the Child General Comment No.12 (2009). The right of the child to be heard, (paragraphs 22, 25, 82), CRC/C/GC/12

«25. The realization of the right of the child to express her or his views requires that the child be informed about the matters, options and possible decisions to be taken and their consequences by those who are responsible for hearing the child, and by the child's parents or guardian. The child must also be informed about the conditions under which she or he will be asked to express her or his views. This right to information is essential, because it is the precondition of the child's clarified decisions.

82. (...) Children need access to information in formats appropriate to their age and capacities on all issues of concern to them. This applies to information, for example, relating to their rights, any proceedings affecting them, national legislation, regulations and policies, local services, and appeals and complaints procedures».

- 8.** Η κάθε ομοσπονδία να φροντίζει ώστε να υπάρχει επιμόρφωση προπονητών σε τακτά διαστήματα σε θέματα διαχείρισης παιδιών-αθλητών και των δικαιωμάτων τους. Τα άτομα τα οποία έρχονται σε συνεχή επαφή με παιδιά, πέραν της αθλητικής τους κατάρτισης, θα πρέπει να διαθέτουν και την απαραίτητη παιδαγωγική κατάρτιση, για να μπορούν αποτελεσματικά να διαμορφώνουν ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο τα παιδιά θα απολαμβάνουν το δικαίωμά τους να αθλούνται με ασφάλεια. Αυτό θα συμβάλλει στη διασφάλιση των προνοιών του Άρθρου 29 της Σύμβασης, στο οποίο καθορίζεται ότι, το περιεχόμενο της εκπαίδευσης του παιδιού θα πρέπει να αποσκοπεί στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς του και στην πληρέστερη δυνατή ανάπτυξη των χαρισμάτων του και των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του.
- 9.** Οι ομοσπονδίες να διασφαλίζουν τον έλεγχο των σωματείων μελών τους και ειδικότερα κατά πόσο αυτά συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους έναντι των παιδιών αθλητών.

ΣΤ.3 Εισηγήσεις για Σωματεία:

39. Με την εγγραφή ενός παιδιού σε ένα σωματείο, αποτελεί υποχρέωση του σωματείου να ενημερώνει άμεσα και γραπτώς, τους γονείς του και το ίδιο για τους όρους και προϋποθέσεις υπό τις οποίες αυτό εγγράφεται και τις διαδικασίες που προνοούνται, για την ενδεχόμενη μεταγραφή του σε άλλη ομάδα. Η ενημέρωση αυτή θα πρέπει να είναι κατάλληλη για την ηλικία και το βαθμό ωριμότητας του παιδιού, κατανοητή και εύκολα προσβάσιμη για όλα τα παιδιά (Άρθρο 12 της Σύμβασης). Αυτό συμβάλλει στη δημιουργία ενός συστήματος με πιο διαφανείς διαδικασίες, όπου οι γονείς και τα παιδιά

αθλητές θα γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους εκ των προτέρων σε σχέση με την ομάδα στην οποία αυτά αγωνίζονται.

40. Κάθε σωματείο θα πρέπει να έχει την υποχρέωση να δημιουργεί το δικό του κώδικα συμπεριφοράς που αναμένεται από τα παιδιά και τους εμπλεκόμενους ενήλικες να έχουν, κατά τις προπονήσεις και τους αγώνες: ο κώδικας αυτός θα πρέπει να διαμορφώνεται κατόπιν διαβούλευσης με τα παιδιά αθλητές και να είναι προσαρμοσμένος στις ιδιαιτερότητες της κάθε ηλικίας. Ένα τέτοιο παράδειγμα καλής πρακτικής εισηγείται στους προπονητές η Θάλεια Παναγή, συμβουλευτική ψυχολόγος και ερευνήτρια¹⁵, όπως σε μια συνάντηση της ομάδας να ζητήσουν από τους αθλητές/αθλήτριες να θεσπίσουν κανόνες για την επικοινωνία στην ομάδα κατά τη διάρκεια της χρονιάς. Μερικά από τα θέματα που μπορούν να εξεταστούν είναι: Τι θα πρέπει να κάνει κάποιος αθλητής όταν είναι δυσαρεστημένος από τη συμπεριφορά των συναθλητών του ή του προπονητή προς αυτόν, πώς μπορεί να υπάρξει αλληλοϋποστήριξη μεταξύ των αθλητών και των αθλητριών, ποιες θα πρέπει να είναι οι επιτρεπόμενες και μη συμπεριφορές στην ομάδα, οι ενδεχόμενες συνέπειες παραβίασης του κώδικα κλπ.

41. Το κάθε σωματείο θα πρέπει να εγκαθιδρύσει διαφανείς και προσιτές διαδικασίες υποβολής και διερεύνησης παραπόνων των παιδιών αθλητών: έτσι θα τους δίνεται η δυνατότητα να ακουστούν και να εκφράσουν τις απόψεις τους σε σχέση με τα αιτήματά τους και το σωματείο να λαμβάνει τις αποφάσεις του στη βάση της διαδικασίας αξιολόγησης του συμφέροντος του παιδιού. (Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού, Άρθρο 3 της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού-στα πλαίσια της διαδικασίας BID: Best Interest Determination). Για να γίνει δυνατή η πραγμάτωση αυτού του δικαιώματος, είναι απαραίτητη η επαρκής και κατάλληλη για την ηλικία/βαθμό ωριμότητάς τους ενημέρωση για να μπορέσουν να υποβάλουν το παράπονο τους, καθώς και η εφαρμογή εύκολα προσβάσιμης διαδικασίας, π.χ. τηλεφωνική γραμμή ή μέσω διαδικτύου, όπου ακόμα και ανώνυμα θα μπορεί ένα παιδί να υποβάλει το παράπονο του. Επί τούτου, η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών υπογραμμίζει την αναγκαιότητα ύπαρξης μηχανισμού υποβολής παραπόνου στο Γενικό Σχόλιο αρ.17:

¹⁵ σε σχετικές εκπαιδευτικές ημερίδες προπονητών που διοργάνωσαν από κοινού οι οργανισμοί Gameplan Cyprus και Clearmind Pro τον Ιούνιο και Ιούλιο 2017

«(g) Complaint mechanisms: *Independent, effective, safe and accessible mechanisms must be in place for children to make complaints and seek redress if their rights under article 31 are violated. Children need to know who they can complain to and how (what procedure) to do so».*¹⁶.

42. Όπως οι ομοσπονδίες, έτσι και τα σωματεία, έχουν υποχρέωση να φροντίζουν για την επιμόρφωση των προπονητών που εργοδοτούν, ιδιαίτερα σε θέματα εκπαίδευσης και μεταχείρισης παιδιών. Επιπλέον, άποψη της ΟΕΣ ήταν ότι η επιμόρφωση των ατόμων αυτών είναι αναγκαία, ώστε αυτά να σταματήσουν να προωθούν στερεότυπα. Αυτό υποστηρίζεται και από τον οργανισμό Positive Coaching Alliance στις ΗΠΑ¹⁷, όπου από το 2002 εντόπισαν ότι μεγάλη πλειοψηφία των προπονητών δεν είναι εκπαιδευμένοι, ούτε γνωρίζουν τις βασικές αρχές για παροχή κινήτρων σε παιδιά αθλητές, αλλά ούτε είναι εξοικειωμένοι με την αξιοποίηση κατάλληλων, αναλόγως της ηλικίας των παιδιών, εκπαιδευτικών μεθόδων. Θεωρώ λοιπόν πολύ σημαντικό, τα παιδιά να αθλούνται σε ένα περιβάλλον που τους εμπνέει εμπιστοσύνη και ασφάλεια, όπου οι ενήλικες με τη συμπεριφορά τους απέναντι τους, τους παρέχουν παράδειγμα σεβασμού ως προς τα δικαιώματά τους.

43. Όσον αφορά στο θέμα των σωματείων που επικαλούνται οικονομικές υποχρεώσεις των γονιών απέναντί τους και αρνούνται τη μεταγραφή στα παιδιά αθλητές, είμαι της άποψης ότι τυχόν οικονομικές οφειλές της οικογένειας δεν θα πρέπει, σε καμία περίπτωση, να συνδέονται με την παραχώρηση ελεύθερης μεταγραφής και να εμποδίζουν την απρόσκοπτη πρόσβαση των παιδιών στον αθλητισμό. Επί τούτου, έχω ισχυρή άποψη ότι, οι συγκεκριμένες επιλογές – κατ' επίκληση οικονομικών υποχρεώσεων των γονιών απέναντι στις ομάδες – συνιστούν κατάχρηση εξουσίας και τίποτα λιγότερο από τη χρησιμοποίηση του παιδιού ως μοχλού πίεσης για την εξασφάλιση οικονομικών ωφελημάτων. Πρόκειται για επιλογές που σαφώς προσβάλλουν την εγγενή αξιοπρέπεια του παιδιού και, ως εκ τούτου, αντίκεινται στο πνεύμα που εγκαθιδρύει η Σύμβαση. Ως εκ τούτου, θεωρώ ότι κάθε σωματείο μπορεί να διεκδικεί, με όλα τα έννομα μέσα, τις όποιες οικονομικές οφειλές απέναντί του, δεν

¹⁶General comment No. 17 (2013) on the right of the child to rest, leisure, play, recreational activities, cultural life and the arts (art. 31)*, p.19

¹⁷ Paulo, D. (2005), "Human Rights in Youth Sport: A Critical Review of Children's Rights in Competitive Sports, Routledge

δικαιούται, όμως, να εμποδίζει τα παιδιά αθλητές να αθλούνται στο άθλημα και στην ομάδα που επιλέγουν.

ΣΤ.4. Παραδείγματα Καλής Πρακτικής από Ομοσπονδίες

ΣΤ. 4.1 Κυπριακή Ομοσπονδία Ερασιτεχνικής Κολύμβησης

44. Παράδειγμα καλής πρακτικής για εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού, αποτέλεσε η απόφαση της Δικαστικής Επιτροπής της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ερασιτεχνικής Κολύμβησης (ΚΟΕΚ), ημερομηνίας 7/12/2018. Σύμφωνα με την εν λόγω απόφαση, ακυρώνεται απόφαση της Επιτροπής Μεταγραφών της εν λόγω ομοσπονδίας, ημερομηνίας 22/10/2018, με την οποία είχε επιβληθεί ποινή αποκλεισμού δυο ανήλικων αθλητών από αγώνες για μια αγωνιστική περίοδο, καθότι το σωματείο από το οποίο επιθυμούσαν να μεταγραφούν, δεν συναινούσε στην παραχώρηση ελεύθερας μεταγραφής τους. Συγκεκριμένα, στην απόφαση αναφέρεται ότι:

«Θεωρούμε πως οι πρόνοιες των Άρθρων 10 και 5(7) του Κανονισμού, στην έκταση που συνδυασμένα απαιτούν την συναίνεση του προηγούμενου σωματείου στην μετεγγραφή του αθλητή, η οποία αν δεν υπάρχει οδηγεί αναπόδραστα στην επιβολή αποκλεισμού μιας ερασιτεχνικής περιόδου στον αθλητή και που αφορά σε ανήλικους ερασιτέχνες αθλητές, δεν είναι συμβατή με το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών.

(...)

Έχουμε σταθμίσει το συμφέρον του σωματείου, να διατηρεί τους αθλητές (μέλη) του και γενικά να αποφεύγει την κάποια αταξία που δημιουργείται από τις μετεγγραφές, το οποίο είναι σεβαστό σε κάποιον βαθμό. Δεν μπορεί όμως να υπερκεράσει το συμφέρον του παιδιού να αθλείται ερασιτεχνικά στο σωματείο της επιλογής του, στο οποίο εν πάση περιπτώσει, καταβάλλει συνδρομή και δεν δεσμεύεται με οποιοδήποτε τρόπο συμβατικά με αυτό.

Αυτή καθ'εαυτή δε η πρόνοια για επιβολή αποκλεισμού μίας αγωνιστικής περιόδου είναι δυσανάλογη του επιδιωκόμενου σκοπού και ουσιαστικά είναι πρωτίστως τιμωρητικής φύσης, χωρίς όμως να έχουμε περίπτωση διάπραξης οποιουδήποτε παραπτώματος του αθλητή».

45. Χαιρετίζω την εν λόγω απόφαση, αφενός γιατί στηρίζεται στις πρόνοιες της Σύμβασης, τις οποίες επικαλούμαι και τονίζω στους αρμόδιους φορείς σε κάθε μου παρέμβαση για διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού στο χώρο του αθλητισμού, και, αφετέρου γιατί, μια τέτοια δικαστική απόφαση θεωρώ ότι μπορεί να αποτελέσει θετικό προηγούμενο, τόσο για την ίδια την ΚΟΕΚ, όσο και για τις υπόλοιπες ομοσπονδίες, για την απρόσκοπτη μεταγραφή παιδιών αθλητών, χωρίς να παραβιάζονται τα δικαιώματά τους.

ΣΤ.4.2 Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδηλασίας

46. Η Κυπριακή Ομοσπονδία Ποδηλασίας (Κ.Ο.ΠΟ.), με επιστολή της ημερομηνίας 20/01/2017 ζητούσε τις απόψεις της Επιτρόπου αναφορικά με το νέο Κανονισμό Μεταγραφών της, που τίθεντο σε ισχύ τον Ιανουάριο 2017. Κατόπιν της τοποθέτησης του Γραφείου μου σε σχέση με συγκεκριμένα ζητήματα του περιεχομένου του Κανονισμού (π.χ. απαγόρευση μεταγραφής παιδιού ηλικίας 15 χρόνων και πάνω παρά μόνο με συγκατάθεση και των δυο σωματείων και επιβολή του ποσού των 400 Ευρώ ως δικαίωμα αποζημίωσης για την εκπαίδευση και ανάπτυξη του αθλητή, από το νέο σωματείο στο αρχικό, στην περίπτωση που το αρχικό σωματείο αρνείται την παραχώρηση μεταγραφής), η Κ.Ο.ΠΟ. επανήλθε το Δεκέμβριο 2018 με αντικατάσταση του υφιστάμενου Κανονισμού της με νέο. Σύμφωνα με το νέο Κανονισμό, όλα τα παιδιά ποδηλατιστές μέχρι 18 χρόνων, μπορούν να μεταγραφούν ελεύθερα από ένα σωματείο μέλος της Κ.Ο.ΠΟ. σε άλλο, κατά τη διάρκεια της μεταγραφικής περιόδου. Εκφράζω την ευαρέσκεια μου για την τροποποίηση αυτή, καθότι απαλοίφεται εντελώς το κομμάτι της υποχρεωτικής συναίνεσης του αρχικού σωματείου, καθώς και η υποχρέωση καταβολής του ποσού των 400 ευρώ, στις πλείστες των περιπτώσεων από τους γονείς, για την πραγματοποίηση της μεταγραφής παιδιού ποδηλατιστή.

Ζ. Επίλογος

47. Είμαι της άποψης ότι, ο χώρος του αθλητισμού, συνιστά μεγάλο μέρος της ζωής των παιδιών που ασχολούνται ενεργά με κάποιο άθλημα. Τα παιδιά δεν είναι κτήμα, ούτε του προπονητή ούτε της ομάδας. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό, οι ενήλικες σε αυτό το χώρο να αντιληφθούν την αναγκαιότητα αλλαγής νοοτροπίας: τα παιδιά δεν είναι αυριανοί πολίτες, είναι υποκείμενα δικαιωμάτων σήμερα και για αυτό το λόγο

επιβάλλεται άμεσα η υιοθέτηση ενός μοντέλου βασισμένου στα ανθρώπινα δικαιώματα. Μόνο μέσα από τον σεβασμό των δικαιωμάτων τους, τα παιδιά μπορούν να ενδυναμωθούν και έτσι να μπορούν να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων σε διαδικασίες που αφορούν τη συμμετοχή τους σε ένα άθλημα, τόσο στο προπονητικό, όσο και στο αγωνιστικό μέρος και παράλληλα, να διεκδικήσουν το δικαίωμα τους σε έναν ασφαλές χώρο αθλητισμού. Ταυτόχρονα, η ενδυνάμωση των παιδιών αποτελεί το πιο δυνατό εργαλείο πρόληψης για κάθε μορφή βίας, κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών.

48. Ως εκ τούτου, πάγια θέση του Γραφείου μου ήταν ότι, αποτελεί υποχρέωση των ενηλίκων να δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες που να εμπνέουν τα παιδιά ώστε να γίνουν ενεργοί και δημοκρατικοί πολίτες, ικανοί να αγωνίζονται μέσα στο πλαίσιο της αθλητικής δεοντολογίας και του ευ αγωνίζεσθαι, και υπό συνθήκες πλήρους σεβασμού των δικαιωμάτων τους. Ταυτόχρονα, είναι υποχρέωση του ΚΟΑ, των ομοσπονδιών, των σωματείων και γενικότερα όλων των ενηλίκων που ασχολούνται με παιδιά αθλητές, να δημιουργήσουν, σε διαβούλευση με τα ίδια τα παιδιά, ένα παιδοκεντρικό σύστημα, που θα προωθή την ανάπτυξη των παιδιών αθλητών, αλλά ταυτόχρονα θα διασφαλίζει τα δικαιώματά τους.

H. Κατακλείδα

49. Η παρούσα Θέση¹⁸ διαβιβάζεται στον Υπουργό Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, στον Πρόεδρο του Κ.Ο.Α., στον Πρόεδρο της Κ.Ο.Π., στον Πρόεδρο της Κ.Ο.Ε.Κ., στον Πρόεδρο της Κ.Ο.ΠΟ., στον Πρόεδρο της Κ.Ο.ΠΕ., στον Πρόεδρο της Κ.Ο.Κ., στον Πρόεδρο της Κ.Ο.Ξ., στον Πρόεδρο της Κ.Ο.ΚΩΠ., καθώς και σε λίστα σωματείων για τα οποία υποβλήθηκε παράπονο για μεταγραφή παιδιού, για δικές τους ενέργειες στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους. Παράλληλα κοινοποιείται στον Πρόεδρο και Μέλη Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας και Πολιτισμού και την Πρόεδρο και Μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, για σκοπούς κοινοβουλευτικού ελέγχου,

¹⁸ Η παρούσα Θέση θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Επιτρόπου, www.childcom.org.cy, στην κατηγορία Για Ενήλικες/Άποψη της Επιτρόπου/Επίσημες Θέσεις-Εκθέσεις-Πορίσματα της Επιτρόπου/Ψυχαγωγία και Αθλητισμός

καθώς, και στον Πρόεδρο του Παγκύπριου Συνδέσμου Ποδοσφαιριστών και σε όλους τους παραπονούμενους για σκοπούς ενημέρωσης.

Δέσπω Μιχαηλίδου
Επίτροπος Προστασίας των
Δικαιωμάτων του Παιδιού

Λευκωσία, Ιανουάριος 2022